

Perspective de Armonizare (II)

George BALINT

(Urmare din numărul trecut)

Fiecărui cuget îi este proprie (și într-o anume clipă) idealitatea unui criteriu de ordine. Prin urmare, între diferite cugete trebuie acomodate diferite criterii, de fapt, limbaje. Aici survine comunicarea, care, la momentul oportun, devine *dialog* - ca mod de spiritualizare - și *interogație științifică* (cercetare experimentală) - ca mod de cunoaștere. Dar între cuget și corp? Se pare că acesta din urmă, provenind din materialitate, poate fi relaționat oricărui criteriu. Corpul investit cu cuget poate să devină selectiv, să se perpetueze (prin multiplicare, reproducere, educație) și, totodată, să se complexifice. Pe acest plan relațional cugetul îi conferă corpului criteriul fundamental al instinctualității, respectiv al modului legic-fenomenal de ordonare pe registrul necesității, în raport cu mediul. Este stadiul în care corpul începe să se simtă diferențiat, odată cu perechea senzațiilor de confort-disconfort (plăcere-durere, sațietate-foame etc.). La rândul său, cugetul încorporat are posibilitatea să-și șlefuiască limba, tinzând la reconfigurarea calitativă a lumii (ca și cum ar privi-o din față), pe coordonata desprinderii de nevoile corporale. Odată cu aceasta, cugetul poate ieși din umbra (spatele) corpului, dobândind perspectiva categoriilor estetice (frumosul și urâtul), dar și a abstractivității maxime, prin limbajul numerelor. Așadar, ordinea estetică, ca și cea matematică, este o năzuință (idealism) a(l) cugetului încorporat și, totodată, derobat de funciaritatea corporală, în raport cu care este obligat la o cugetare (ordonare) exclusiv pragmatică – de conservare a lumii concrete în propria-i naturalitate (aculturală).

Conform imaterialității sale, deși orientat asupra lumii, cugetul nu se erodează cu timp. Este ca și cum ar trăi ideal, nemurind de acesta. Dar îi poate armoniza unui muritor (corp) orice nemurire (idee) sau nemurirea însăși (idealitatea)? Nefiind apt să perceapă lumea ca dintr-o dată (în varietatea complex-dinamică a transformărilor ei ramificant-extensive), cugetul trebuie s-o surprindă într-o ipostază a sa. Adică s-o ținuiască aparent uniform (conceptual), într-un moment de timp. Pentru lume însă, timpul este intrinsec. Ea nu se află în timp ci îl conține, fiind *cu* timp. Cugetul, dimpotrivă, este *de-timpuit* (momentan), prin aceea că își reprezintă lumea în *sincronie*, prin filtrul unui sistem de criterii. Cu alte cuvinte, deși analitică, percepția cugetului nu este și discursivă (funcțională). Ea ajunge doar să se exprime astfel, grație materialității corpului căruia îi este însușit. De aceea, exprimarea temporală (discursivă) a cugetului încorporat se sintetizează maxim în formula pulsației, respectiv a unei durate minim rememorate (redate simetric). De aici funcția regenerativă a timpului ciclic (înconjurător, mediativ). Se poate spune că o lume cugetată (ordonată) nu se mai petrece cu timp, ci, asemănător criteriului care o ține, într-o *clipă suspendată* (Eminescu). Așadar, o lume de-durată (momentalizată), ce poate fi reținută (minimată) magic, cât

într-o năzuință. Iar o lume surprinsă în continuitatea momentului poate fi reconfigurată de către cuget ori de câte ori, fără a fi stricată, adică fără a-i afecta corporalitatea (constituția intimă). O atare reconfigurare se constituie adesea ca exercițiu ludic, menit să antreneze însăși putința cugetării, a minții, ca ordonator/antrenor al corpului de care ține.

Cum cugetul este de-timp (în umbră/urmă) iar lumea/corpul este cu-timp (în transformare individual-degenerativă și global ramificant-orizontal-extensivă), ne apare că timpul înfășoară lumea pe dedesubt și, totodată, înfășoară cugetul pe deasupra. Lumea conține astfel, sub pleroma timpului interior, însăși cugetul, cu nenumăratele sale criterii. Prin urmare, lumea este în afara cugetului. Poate fi ea însă și în rezonanța acestuia? Probabil da, în măsura în care cugetul ar reuși s-o impregneze cu ordine. Adică s-o disciplineze (legiuiască), rostindu-i-se-n față. Dinspre cuget, lumea nici nu poate fi abordată altfel, decât ca un imens set de discipline, o lume multi-disciplinabilă, ca lume multi-disciplinară: o *pluriversitate*.

Din cele spuse referitor la cuget, reiese că lumea i se poate armoniza cu prețul imortalizării de timp (ca lume de-durată), respectiv al unei încremeniri de moment. Spre deosebire de timpul lumii/corpului, care este nesfârșit dezinent (coborător-extinctiv), cel al momentului (ipostazierii), este continuu același (orizontal-linear). Asociație teoretică, ele dau perechea arhetipală *tare-slab*, a timpului simetric, măsurat sau metric. În realitate însă, fiecare alt moment/(im)puls devine locul unei lumi altfel ordonate. Iar între ele, momentele, ca și lumile pe care le ipostiază, sunt și rămân ireductibile, chiar dacă aparent înlănțuite, precum acordurile într-o frază muzicală. Practic însă, și indiferent de efectul - pozitiv (constructiv) sau negativ (destructiv) al - aplicării ordinii sale lumii reale, cugetul încorporat nu (mai) poate interveni și recuperator, întrucât nu poate ordona decât pe cele ce tocmai sunt, fiindu-i deja și conceptibile, respectiv cele de/din acum (ul pulsației sale). Lucrurile (pe)trecute sau viitoare, ca și cele inconceptibile (inasimilabile prin limbaj și nerecuperate încă din nevăzut sau din condiția de rest, în aceea de părți), nu pot fi întoarse cu fața la cuget decât din perspectiva unei alte instanțe, aptă să mă constituie pe un plan subiectiv.